

„Więc jestem”

Program realizacji doradztwa zawodowego dla V Liceum Ogólnokształcącego w Gliwicach

Opracowała Ewa Radlak

w oparciu o materiały własne oraz inne, udostępnione zasoby przez:

Ośrodka Rozwoju Edukacji

Portal Mapa Karier

Gliwice, wrzesień 2023

Spis treści:

I. Wstęp

II. Charakterystyka programu

III. Akty prawne dotyczące doradztwa zawodowego

IV. Cele programu

V. Metody i środki dydaktyczne

VI. Tematy lekcji

VII. Efekty realizacji programu

VIII. Weryfikacja efektów realizacji programu.

I. Wstęp

W kontekście postępującej globalizacji oraz wyzwań stawianych przez szybko zmieniającą się rzeczywistość edukacja, bardziej niż kiedykolwiek, wymaga świadomych i celowych działań, ukierunkowanych na wyposażenie młodego człowieka nie tylko w wiedzę, ale i rozwiniętą, elastyczną osobowość, umożliwiającą mu szybką adaptację. W tych okolicznościach zasadne staje się pytanie, jak przygotować młodzież do aktywności wymagającej kreatywnego myślenia i dostosowania się do nieoczekiwanych przemian. Z tego też względu bardzo istotna staje się rola edukacji zawodowej jako sfery kształcenia uczniów. Okres adolescencji to czas kształtowania się tożsamości ucznia, to most, po którym przechodzi od beztroskiego dzieciństwa do odpowiedzialnej dorosłości, po czym musi podjąć jedną z pierwszych ważnych decyzji życiowych – wyboru zawodu. W tym czasie szkoła powinna nauczyć go planowania i kierowania własnym rozwojem, a w konsekwencji – brania odpowiedzialności za swój rozwój ... *

* Jolanta Rafał-Łuniewska ,Doradztwo zawodowe w szkole.

II. Charakterystyka programu

Program został opracowany w oparciu o materiały własne oraz inne, udostępnione między innymi przez Ośrodek Rozwoju Edukacji oraz Portal Mapa Karier.

Koncepcja niniejszego programu zakłada realizację modułów wynikających z treści programowych określonych w rozporządzeniu MEN z 12 lutego 2019 roku.

- Poznawanie własnych zasobów
- Świat zawodów i rynek pracy
- Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie
- Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno – zawodowych.

Program, w wymiarze dziesięciu godzin lekcyjnych w cyklu czteroletniego liceum ogólnokształcącego, Będzie, w miarę możliwości, realizowany po cztery godziny w klasie drugiej i trzeciej oraz dwie godziny w klasie czwartej podczas 45-cio lub 90-cio minutowych zajęć lekcyjnych.

Podczas realizacji programu będą stosowane aktywizujące metody pracy z uczniem, z wykorzystaniem nowoczesnych technologii.

III. Akty prawne dotyczące doradztwa zawodowego

- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (Dz.U. z 2017 r. poz. 59);
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (Dz.U. z 2017 r. poz. 60);
- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U z 2016 r. poz. 1943);
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia (Dz. U z 2018 r. poz. 467);
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 20 lutego 2019 roku w sprawie doradztwa zawodowego, w którym zostały określone treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego, warunki i sposób realizacji i organizacji doradztwa zawodowego w szkołach i placówkach.

IV. Cele programu

Niniejszy program zawiera cele ogólne uwzględniające:

- poznawanie samego siebie;
- analizę informacji na temat systemu edukacji i rynku pracy;
- poszerzanie własnej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych;
- kształtowanie gotowości do wejścia na rynek pracy;
- rozwijanie umiejętności uczenia się przez całe życie.

Cele szczegółowe programu. poznawanie własnych zasobów.

Uczeń:

- 1.1 sporządza bilans własnych zasobów na podstawie dokonanej autoanalizy;
- 1.2 określa obszary do rozwoju edukacyjno-zawodowego i osobistego;
- 1.3 określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych;
- 1.4 rozpoznaje swoje możliwości i ograniczenia w zakresie wykonywania zadań zawodowych i uwzględnia je w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej;
- 1.5 analizuje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe) w kontekście planowania ścieżki edukacyjno-zawodowej;
- 1.6 określa własny system wartości, w tym wartości związanych z pracą i etyką zawodową.

2. Świat zawodów i rynek pracy.

Uczeń:

- 2.1 analizuje informacje o zawodach, kwalifikacjach i stanowiskach pracy oraz możliwościach ich uzyskiwania w kontekście wyborów edukacyjno-zawodowych;
- 2.2 analizuje informacje o lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim rynku pracy oraz funkcjonujących na nim zasadach w kontekście wyborów edukacyjno-zawodowych;
- 2.3 porównuje formy zatrudnienia i możliwości funkcjonowania na rynku pracy jako pracownik, pracodawca lub osoba prowadząca działalność gospodarczą oraz analizuje podstawy prawa pracy, w tym rodzaje umów o pracę, sposoby ich rozwiązywania, prawa i obowiązki pracownika;
- 2.4 konfrontuje własne zasoby ze zidentyfikowanymi potrzebami i oczekiwaniami pracodawców oraz wymaganiami rynku pracy;
- 2.5 określa znaczenie i wskazuje możliwości realizacji różnych form aktywizacji zawodowej;
- 2.6 sporządza i aktualizuje dokumenty aplikacyjne zgodnie z wymaganiami pracodawców;
- 2.7 przygotowuje się do zaprezentowania siebie i swoich kompetencji podczas rozmowy kwalifikacyjnej;
- 2.8 charakteryzuje przebieg procesu zakładania własnej działalności gospodarczej oraz instytucje wspomagające zakładanie własnej działalności gospodarczej;
- 2.9 charakteryzuje instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej, w tym instytucje rynku pracy.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie.

Uczeń:

- 3.1 korzysta ze źródeł informacji dotyczących dalszego kształcenia formalnego, pozaformalnego i nieformalnego;
- 3.2 określa korzyści wynikające z uczenia się przez całe życie w rozwoju osobistym i zawodowym;
- 3.3 analizuje możliwości uzupełniania, poszerzania i uzyskiwania kwalifikacji zawodowych w ramach krajowego i europejskiego systemu kwalifikacji;
- 3.4 wskazuje możliwości kontynuowania nauki.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych. Uczeń:

- 4.1 ustala swoje cele, zadania i działania w kontekście planowania ścieżki edukacyjno-zawodowej;
- 4.2 sporządza indywidualny plan działania - planuje różne warianty ścieżek edukacyjno-zawodowych na podstawie bilansu własnych zasobów i wartości oraz informacji na temat rynku edukacji i rynku pracy, przewidując skutki własnych decyzji;
- 4.3 dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej zgodnie z posiadanymi zasobami i określonymi celami zawodowymi.

V. Metody i środki dydaktyczne

Metody pracy:

- analiza studium przypadku,
- spotkanie/wizyta/prelekcja,
- dyskusja problemowa, mini wykład, burza mózgów,
- check-lista, kwestionariusze ankiety,
- lekcja odwrócona,

Środki dydaktyczne:

- prezentacje multimedialne,
- karty ćwiczeń, testy, kwestionariusze,
- zasoby internetowe: filmy edukacyjne, portale, prezentacje multimedialne.

VI. Możliwe do realizacji propozycje tematów lekcji:

Klasa druga:

Temat 1. Wartości – kotwice kariery wg. Edgara Scheina.

Temat 2. Kompetencje. Miękkie lądowanie.

Temat 3. Decyzje. Style podejmowania decyzji.

Temat 4. Zmiana. Zakręcona biografia.

Temat 5. Czy roboty zabiorą nam pracę? Współczesny rynek pracy.

Temat 6. Motywacja do działania.

Klasa trzecia:

Temat 1. Studiowanie. System szkolnictwa wyższego.

Temat 2. Spotkanie z pracodawcą. Autoprezentacja.

Temat 3. Praca. Proces rekrutacji pracowników. Cz. I i II.

Temat 4. Wizje przyszłości. Portfolio lub analiza SWOT.

Temat 5. Kryteria wyboru kierunku studiów.

Temat 6. Źródła informacji o kierunkach studiów.

Klasa czwarta:

Temat zajęć dwugodzinnych: Stres oswojony.

Zaproponowane tematy mogą ulec zmianie po diagnozie potrzeb uczniów.

Opisy przykładowych tematów.

Klasa II

Temat 1. Wartości – kotwice kariery według Edgara Scheina.

Cel:

Uczeń uzasadnia znaczenie pracy w życiu człowieka oraz wskazuje wartości, którymi chciałby się kierować w przyszłych wyborach edukacyjno-zawodowych.

Ponadto:

- analizuje własne zasoby w kontekście planowania ścieżki edukacyjno-zawodowej;
- określa własny system wartości, w tym wartości związanych z pracą i etyką zawodową;

Metody:

Dyskusja kierowana na temat znaczenia pracy w życiu człowieka, motywacji ludzi do podejmowania pracy/ czynności zawodowych.

Mini wykład na temat koncepcji Edgara Scheina, badacza i psychologa, który zidentyfikował główne czynniki wpływające a wybory zawodowe ludzi oraz ich satysfakcję w pracy.

Ukazanie hierarchii wartości wspólnej dla uczniów danej klasy z wykorzystaniem platformy Mentimeter.

Praca indywidualna – kwestionariusz „Kotwice Scheina” – w miarę możliwości czasowych.

Temat 2. Kompetencje. Miękkie lądowanie.

Cel:

Uczeń zna najważniejsze kompetencje miękkie i wie, co oznaczają w praktyce oraz identyfikuje własne kompetencje miękkie.

- konfrontuje własne zasoby ze zidentyfikowanymi potrzebami i oczekiwaniami pracodawców oraz wymaganiami rynku pracy;
- ustala swoje cele, zadania i działania w kontekście planowania ścieżki edukacyjno-zawodowej;

Metody:

Dyskusja kierowana na temat kompetencji twardych i miękkich.

Ćwiczenie z wykorzystaniem zasobów internetowych – analiza lokalnych ofert pracy pod kątem wymaganych kompetencji.

Praca w grupach z wykorzystaniem kart pracy (Karty kompetencji).

Praca w parach – wyszukiwanie ofert pracy pod kątem wybranych kompetencji miękkich.

Praca indywidualna – określanie własnych kompetencji miękkich.

Ćwiczenie z wykorzystaniem zasobów Portalu Mapa Karier - w miarę możliwości czasowych.

Temat 3. Decyzje. Style podejmowania decyzji.

Cel:

Uczeń sporządza bilans własnych zasobów na podstawie dokonanej autoanalizy;

- określa obszary do rozwoju edukacyjno-zawodowego i osobistego;
- rozpoznaje swoje możliwości i ograniczenia w zakresie wykonywania zadań zawodowych i uwzględnia je w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej;

Metody:

Burza mózgów

Praca w grupach

Praca indywidualna – kwestionariusz „Style podejmowania decyzji”.

Cel:

Uczeń myśli elastycznie o przyszłej karierze zawodowej;

ustala swoje cele, zadania i działania w kontekście planowania ścieżki edukacyjno-zawodowej;

określa korzyści wynikające z uczenia się przez całe życie w rozwoju osobistym i zawodowym;

3.3 analizuje możliwości uzupełniania, poszerzania i uzyskiwania kwalifikacji zawodowych.

Przebieg lekcji:

1. Przypowieść o farmerze.
2. Praca w grupach:

- „Jakie ludzie podejmują decyzje?”
- Podział decyzji na kategorie. Zaprezentowanie prac grupowych.
- 3. Mini wykład na temat procesu podejmowania decyzji i stylu podejmowania decyzji.
- 4. Praca indywidualna – Kwestionariusz „Style podejmowania decyzji”.
- 5. Film YT - Wykład TED ex Jacek Walkiewicz „Pełna moc możliwości”. (około 20 minut) w miarę możliwości czasowych.
- 6. Podsumowanie.

Klasa III.

Temat 1. Studiowanie. System szkolnictwa wyższego.

Cel:

Uczeń poznaje strukturę wykształcenia na poziomie studiów wyższych oraz terminologię (formalną i nieformalną) związaną ze studiami, wskazuje możliwości kontynuowania nauki, potrafi selekcjonować informacje na temat oferty uczelni i kierunków studiów, określa korzyści wynikające z uczenia się przez całe życie w rozwoju osobistym i zawodowym.

Metody:

Praca w grupach;

Mini wykład na temat systemu szkolnictwa.

Ćwiczenia z wykorzystaniem zasobów internetowych – poznawanie źródeł informacji dotyczących wyboru studiów.

Temat 2. Autoprezentacja. Spotkanie z pracodawcą.

Cel:

Uczeń konfrontuje własne zasoby ze zidentyfikowanymi potrzebami i oczekiwaniami pracodawców oraz wymaganiami rynku pracy,

przygotowuje się do zaprezentowania siebie i swoich kompetencji podczas rozmowy kwalifikacyjnej.

Metody:

Mini wykład na temat przygotowania i przebiegu rozmowy kwalifikacyjnej.

Praca parach – udzielanie odpowiedzi na pytania pracodawcy oraz zadawanie pytań pracodawcy lub prezentacja symulacji rozmowy przez chętnych uczniów na forum klasy.

Temat 3. Proces rekrutacji pracowników.

Cel:

Uczeń identyfikuje oczekiwania pracodawców oraz wymaganiami rynku pracy,

Poznaje zasady i etapy procesu rekrutacji pracowników.

Metody:

Prezentacja, film, dyskusja, ćwiczenie w grupach.

Temat 4. Wizje przyszłości

Cel:

sporządza bilans własnych zasobów na podstawie dokonanej autoanalizy („portfolio”);

określa obszary do rozwoju edukacyjno-zawodowego i osobistego;

rozpoznaje swoje możliwości i ograniczenia w zakresie wykonywania zadań zawodowych i uwzględnia je w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej;

analizuje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe) w kontekście planowania ścieżki edukacyjno-zawodowej;

Metody:

Praca indywidualna – karta pracy „Nasza klasa”

Dyskusja.

Klasa IV.

Temat: Stres oswojony.

Zajęcia warsztatowe dwugodzinne.

Cel:

Uczeń rozpoznaje czynniki wywołujące stres,

Zna techniki radzenia sobie ze stresem.

Metody:

Miniwykład, praca w grupach, dyskusja.

Proponowane tematy zajęć mogą ulec zmianie po przeprowadzeniu analizy potrzeb uczniów.

VII. Efekty realizacji programu

Opis zakładanych efektów kształcenia ucznia:

W zakresie wiedzy uczniów:

- zna pojęcia związane z tematyką rynku pracy, kwalifikacji zawodowych;
- zna swoje możliwości psychofizyczne i predyspozycje zawodowe;
- rozumie zależności pomiędzy zainteresowaniami a wyborem zawodu;
- zna umiejętności niezbędne do prawidłowego funkcjonowania w różnych rolach zawodowych i społecznych. wie gdzie może uzyskać pomoc w zakresie planowania własnej przyszłości edukacyjno-zawodowej.

W zakresie umiejętności uczniów:

- wykorzystuje wiedzę teoretyczną z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego, aby trafnie określić swoje predyspozycje, zdolności, umiejętności i ograniczenia;
- umie rozwijać własne zasoby;
- samodzielnie lub z pomocą doradcy planuje dalszą ścieżkę rozwoju edukacyjno-zawodowego.

W zakresie kompetencji społecznych uczniów:

- skutecznie współpracuje z kolegami w zespole;
- przyjmuje twórczą i refleksyjną postawę wobec przekonań, sposobu postępowania innych ludzi;
- rozwiązuje konflikty powstające podczas pracy zespołowej.

VIII. Weryfikacja efektów realizacji programu.

Zgodnie z zapisem rozporządzenia MEN z lutego 2020 roku, informacja o udziale ucznia w zajęciach z zakresu doradztwa zawodowego nie jest umieszczana na świadectwie szkolnym promocyjnym

i świadectwie ukończenia szkoły, a co za tym idzie nie podlega ocenie końcoworocznej.

W związku z powyższym, zamiast tradycyjnego oceniania uczniów, zastosowana będzie ewaluacja w postaci obserwacji uczniów pod kątem ich zadowolenia, a także stosowanie pytań ewaluacyjnych w formie ustnej lub w postaci kwestionariusza ewaluacyjnego.

Opracowała Ewa Radlak